

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/56/2019
Identifikačné číslo spisu: 5617201547
Dátum vydania rozhodnutia: 08.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Branislav Král
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5617201547.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu 1/ H. R., bývajúceho v C., t.č. v T., 2/ Ing. I. R., bývajúcej v C., t.č. v A., zastúpených advokátkou JUDr. Jankou Martonovou, so sídlom v Bardejove, Slovenská 5, proti žalovanej Československej obchodnej banke, a.s., IČO: 36 854 140, so sídlom v Bratislave, Žižkova 11, o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 8.785,81 Eur, o určenie neplatnosti zmluvy a zaplatenie finančného zadost'učinenia vo výške 1.000 Eur, vedenom na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp.zn. 6Csp/31/2017, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. júna 2018 sp.zn. 5Co/58/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu 1/ o d m i e t a.

Dovolanie žalobkyne 2/ o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Žalobca 1/ a 2/ (ďalej len „žalobcovia“) sa žalobou voči žalovanej domáhali určenia, že úver zo Zmluvy č. XXXXX-XXXXXXXX, uzavretý dňa 26. mája 2015 medzi žalobcami a žalovanou je bezúročný a bez poplatkov. Zároveň žiadali zaviazat' žalovanú na vydanie bezdôvodného obohatenia z tohto úveru vo výške 8 785,81 Eur s 5,05% ročným úrokom z omeškania od 22. februára 2017 do zaplatenia, a určenia, že Zmluva z 26. mája 2015 je neplatná, zaplatenia finančného zadost'učinenia vo výške 1 000 Eur a priznania náhrady trov konania.

2. Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. októbra 2017 č.k. 6 Cps/31/2017-121 žalobu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Vykonaným dokazovaním mal preukázanú nedôvodnosť uplatneného nároku. Poukázal na rozpor I. a III. žalobného petitu, keď žalobcovia sa na jednej strane domáhali určenia, že úver je bezúročný a bez poplatkov, t.j. úverovú zmluvu považovali za platnú, ale úver žiadali posudzovať ako bezúročný a bez poplatkov, na strane druhej v III. výroku tej istej žaloby sa domáhali určenia neplatnosti úverovej

zmluvy. Výkonaným dokazovaním mal za preukázané, že sa jedná síce o spotrebiteľskú zmluvu, ale nejedná sa o spotrebiteľský úver, na ktorý by sa vzťahovali ustanovenia zákona o spotrebiteľských úveroch, nakoľko aplikáciu tohto zákona na daný zmluvný vzťah vylučuje § 1 ods. 2 písm. d/ Zákona o spotrebiteľských úveroch. Dôvodil, že nie je právne významné, že úverová zmluva neobsahuje platné dojednanie ročnej percentuálnej miery nákladov, nakoľko uvedený nedostatok by mal za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru iba vtedy, ak by sa jednalo o spotrebiteľský úver, na ktorý by sa vzťahoval Zákon o spotrebiteľských úveroch. Nárok žalobcov v časti určenia neplatnosti úverovej zmluvy vyhodnotil ako nedôvodný, vzhľadom na to, že zo žiadneho predpisu nevyplýva právo dlžníka domáhať sa neplatnosti úverovej zmluvy ako právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ C.s.p. Mal za to, že v časti o zaplatenie sumy 8 785,81 Eur žalobcovia neunesli dôkazné bremeno. Žalobcovia nepreukázali, že prijatím plnenia 58 576,69 Eur sa žalovaná na ich úkor bezdôvodne obohatila v rozsahu 8 780,81 Eur a vzhľadom na to, že pri uplatňovaní svojho nároku neboli úspešní, nepatrí im ani finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 Eur.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 26. júna 2018 sp.zn. 5Co/58/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1, 2 C.s.p.) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie podali z dôvodu zmätočnosti rozhodnutia podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Namietali, že odvolací súd tým, že vo veci nenariadil pojednávanie, im odňal možnosť uplatnenia procesných práv garantovaných Ústavou SR. Uviedli, že v danom prípade nešlo o otázku jednoduchého právneho posúdenia, čomu nasvedčuje aj Stanovisko Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 47737/2016/21 z 27. októbra 2016. Podľa ich názoru nebol splnený ani jeden zákonný predpoklad uvedený v § 177, príp. § 297 C.s.p., podľa ktorého súd nemusí nariadovať pojednávanie.

5. Žalovaná navrhla dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov treba odmietnuť.

7. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p..

8. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t.j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

11. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podania dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

12. Podľa § 427 ods. 1 C.s.p. dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

13. Podľa § 121 ods. 3 C.s.p. lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca.

14. Podľa § 121 ods. 4 C.s.p. ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

15. Podľa § 121 ods. 5 C.s.p. lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

16. V preskúmvanej veci je z obsahu spisu súdu prvej inštancie zrejmé, že dovolaním napadnuté rozhodnutie, t.j. rozsudok Krajského súdu v Žiline z 26. júna 2018 sp.zn. 5Co/58/2018, bolo doručené žalobcovi 1/ 19. septembra 2018. Keďže koniec dvojmesačnej dovolacej lehoty pripadol (19. novembra 2018) na pondelok - pracovný deň, tento deň bol i posledným dňom dovolacej lehoty. Žalobca 1/ spolu so žalobkyňou 2/ podal dovolanie na súd prvej inštancie (elektronicky) dňa 7. januára 2019, teda zjavne po uplynutí zákonom stanovenej dvojmesačnej lehoty.

17. V tejto súvislosti dovolací súd dodáva, že k otázke charakteru spoločenstva medzi solidárne zaviazanými dlžníkmi už Najvyšší súd SR zaujal stanovisko, keď napríklad v rozhodnutí sp.zn. 4Cdo/203/2005 uviedol, že „žalovaní solidárni dlžníci sú zásadne samostatnými a nie nerozlučnými spoločníkmi v konaní. Vysvetlil, že právny základ záväzku každého z nich a prípadné námietky proti nemu môžu byť u každého spoločníka posúdené nezávisle. Samotná povaha solidarity sa vyznačuje mnohosťou právnych vzťahov spätých iba totožnosťou plnenia či predmetu plnenia. Solidárny záväzok sa ale nemusí vyznačovať totožným obsahom, rôznosť práv a povinností k tomu istému plneniu je tu prípustná. Ak teda ide o samostatné záväzky, ktoré nemusia byť ani obsahovo totožné, potom už táto skutočnosť vylučuje, že by mohlo ísť medzi solidárnymi dlžníkmi o také spoločné práva, aby sa rozsudok musel vzťahovať na všetkých. Rozsudok sa nemusí vzťahovať na všetkých žalovaných solidárnych dlžníkov a o nerozlučné spoločenstvo nepôjde tiež preto, že veriteľ si môže zvoliť, či bude o celé plnenie žalovať všetkých alebo len niektorých spoludlžníkov. Z hmotného práva, podľa ktorého je len na úvahe veriteľa, či bude celé plnenie alebo jeho časť žiadať len od niektorého alebo od všetkých solidárnych dlžníkov, totiž vyplýva, že pasívne vecne legitimovaný je ktorýkoľvek solidárny dlžník sám o sebe. Už z toho, že o založení procesného spoločenstva medzi solidárnymi dlžníkmi rozhoduje iba vôľa veriteľa (pôjde o tzv. dobrovoľné spoločenstvo), vyplýva záver o samostatnosti spoločníkov. Okrem toho, aj keby boli žalovaní všetci solidárni dlžníci, nemusí sa rozsudok vzťahovať na všetkých, lebo každému z nich prislúchajú jeho (resp. aj jeho) osobné námietky, ktoré budú posudzované iba vo vzťahu k nemu samému“. Tieto závery možno potom obdobne vzťahnúť i na práva solidárnych veriteľov.

18. V čase rozhodovania súdu prvej inštancie otázku procesného spoločenstva strán sporu upravovali § 75 až 78 C.s.p.. V zmysle ustanovenia § 75 ods. 1 C.s.p. na strane žalobcu alebo žalovaného môže vystupovať viac subjektov. Samostatné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne (§ 76 C.s.p.). Ak však išlo o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný; procesný úkon jedného z nich platí i

pre ostatných, takéto spoločenstvo bolo nerozlučné (§ 77 C.s.p.). Samostatné spoločenstvo je charakterizované tým, že každý spoločník vystupuje voči druhej strane samostatne; práva a povinnosti spoločníka sú teda nezávislé od práv a povinností ostatných spoločníkov. Nerozlučné spoločenstvo je charakterizované tým, že rozhodnutie sa týka všetkých spoločníkov (s rovnakým výsledkom); práva a povinnosti spoločníkov sú nerozlučné. Pre posúdenie, či ide o samostatné alebo nerozlučné spoločenstvo je rozhodujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva; tam, kde hmotné právo neumožňuje, aby predmet konania bol prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému spoločníkovi, ide o nerozlučné spoločenstvo. Ďalej platí, že u solidárneho práva je možné požadovať celé plnenie ktorýmkoľvek veriteľom a dlžník je povinný splniť v celom rozsahu tomu, kto o plnenie požiada prvý (§ 513 Občianskeho zákonníka). Každý zo solidárne oprávnených veriteľov koná sám za seba, voči každému z nich môže byť samostatne (i odlišne) rozhodnuté a jeho procesné úkony nezaväzujú ostatných žalobcov.

19. V danom prípade predmetom konania bolo solidárne právo žalobcov (žalobcu 1/ ako hlavného dlžníka a žalobkyne 2/ ako pristupujúceho dlžníka z úverovej zmluvy), pričom hmotné právo umožňovalo, aby takéto právo bolo prejednané samostatne voči každému spoločníkovi (každý zo solidárne oprávnených veriteľov mohol požadovať celé plnenie od dlžníka); ak rozhodol súd proti všetkým spoločníkom jedným rozhodnutím, nemuselo sa rozhodnutie vzťahovať na všetkých rovnako. Solidárne oprávnení veritelia majú postavenie samostatných spoločníkov (§ 76 C.s.p.) a každý z nich je oprávnený konať sám za seba. Z uvedeného potom vyplýva, že každý zo žalobcov bol oprávnený podať dovolanie samostatne a každému z nich plynula samostatne i lehota na jeho podanie. Táto žalobcovi 1/ uplynula dňa 19. novembra 2018, a preto žalobca 1/ podal dovolanie (elektronicky dňa 7. januára 2019) zjavne po uplynutí zákonom stanovenej dvojmesačnej lehoty.

20. So zreteľom na uvedené najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcu 1/ proti rozsudku odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 447 písm. a/ C.s.p., v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak bolo podané oneskorene.

21. Pokiaľ ide o dovolanie žalobkyne 2/, dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovoláním, ktoré spĺňa náležitosti stanovene zákonom (§ 428 C.s.p.) žalobkyňa 2/ napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie, teda rozhodnutie vo veci samej.

22. Dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania vyvodzovanú dovoľateľkou z § 420 písm. f/ C.s.p..

23. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

24. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť

žalobou uplatneného nároku.

25. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

26. Žalobkyňa 2/ namietala, že k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ C.s.p. došlo tým, že odvolací súd na prejednanie jej odvolania voči rozsudku súdu prvej inštancie nenariadil odvolacie pojednávanie.

27. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ C.s.p., sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

28. V zmysle § 385 ods. 1 C.s.p. musí byť obligatórne nariadené odvolacie pojednávanie vždy, ak a/ ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo b/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Či je v konkrétnom prípade nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie je však vecou úvahy odvolacieho súdu a nie strán sporu. Keďže v danom prípade odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie náležitým spôsobom zistil skutkový stav veci, a preto nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania v danej veci nevyžadoval dôležitý verejný záujem (existencia dôležitého verejného záujmu je dôvodom na nariadenie pojednávania len vtedy, ak by otázky, ktoré sú predmetom konania, mohli mať širší spoločenský dopad a ak by ochrana práv a právom chránených záujmov sporových strán mohla byť významná i pre iné subjekty, o ktorý prípad v preskúmvanej veci nešlo), rozhodnutie odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania bolo postupom, ktorý bol v súlade so zákonom (§ 385 ods. 1 C.s.p). Pokiaľ sa dovolateľka domnievala, že v danom spore nešlo o otázku jednoduchého právneho posúdenia, a preto mal odvolací súd nariadiť pojednávanie, dovolací súd uvádza, že postupom odvolacieho súdu, ktorý sa neprieči zákonu (§ 385 ods. 1 C.s.p.) nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobkyne 2/ na spravodlivý proces (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu SR sp.zn. IV. ÚS 362/09). Námietka žalobkyne 2/, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., je preto neopodstatnená.

29. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne 2/ nie je podľa § 420 písm. f/ C.s.p. prípustné, preto jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ C.s.p.

30. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 C.s.p. tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal, lebo jej žiadne preukázané trovy v dovolacom konaní nevznikli.

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.